

N:o 9.

Af Herr Anders Persson: Om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, angående utarbetande af förslag till förändrade stadganden rörande väghållningsskyldigheten.

Frågan om förändrad lagstiftning rörande skyldigheten att bygga och underhålla vägar och broar, har ofta utgjort föremål för Riksdagen, utan att den dock ännu lyckats vinna sin lösning. Då frågan likväl är af den beskaffenhet att den förr eller sednare måste lösas, drager jag icke i betänkande att ånyo draga den under representationens pröfning.

Som allmänt bekant är, har väghållningsskyldigheten blifvit ålagd jordbruket i en tid då intet annat beskattningsbart föremål förefanns, och då vägarne begagnades endast af den jordbruksidkande befolkningen. Naturligt är att bördan då icke var särdeles tryckande, men genom de nya förhållanden som inträdt — derigenom att fabriker, manufakturverk och andra industriela företag tid efter annan uppstått, af hvilka inrättningar många äro af utsträckning och beskaffenhet att de långt mera än jordbruksnäringen anlita vägarne i och för förslingen af erforderliga produkter — har väghållningsskyldigheten blifvit en för jordbruket så tryckande börda, att den blifvit otillbörligt hård. Härtill kommer att säterierna inom vissa provinser, fastän åsatta hemmantal, likväl från väghållningsskyldigheten helt och hållet blifvit befriade.

Som exempel på den tilltagande trafiken som uppstått å vägarne, vill jag här endast åberopa följande: Inom den provins jag tillhör hafva åtskilliga bolag blifvit bildade i och för bedrifvandet af stenkolsbrytningar.

Dessa bolag sysselsätta dagligen hundradetals par hästar och vagnar i och för transporten af sina behöfliga effekter, och svårligen kan någon, som ej eger kännedom om dessa förhållanden, göra sig en föreställning om den tillökning i trafiken å våra landsvägar som härigenom tillkommit. Dessutom hafva åtskilliga andra industriella företag kommit till stånd, de der taga vägarne ofantligt mera i anspråk än jordbruksnäringen, såsom t. ex. våra tegelbruk och sockerfabriker m. fl.

Billigheten af att ifrågavarande onus öfverflyttas från jordbruket — en åsigt som ock vunnit stöd af såväl regering som Riksdagen; ity att uttalanden om förändrad lagstiftning härutinnan mera än en gång framstått — tror jag mig härmed hafva visat och anser icke nödigt att vidare påpeka. Deremot återstår på hvad sätt frågan bör lösas.

Önskligast vore, om all väghållningsskyldighet kunde i sin helhet öfvertagas af Staten, som genom entreprenadauktioner bortackorderade vägunderhålningen; men svårligen lär man kunna genomdrifva detta. Försigtigheten torde måbända derföre bjuda, att man endast håller sig till frågan om de allmänna vägarne. Dessa anser jag rättvisligen böra öfvertagas af Statsverket och kostnaderna för deras underhåll fördelas på den allmänna bevillningen för de beskattningsföremål, hvilka äro af beskaffenhet att det industriella företaget, bevillningen afser, behöfver anlita vägarne. Om entreprenad-auktioner åvägabringas och man tager hänsyn dels till väglotternas svårighet med afseende å den större eller mindre trafiken derå, dels till lättheten eller svårigheten att i närheten af vägen erhålla lagningsämnen äfvensom till lättheten att åvägabringa legningen för underhållet, är jag fullt förvissad derom, att man skall lyckas öfvervinna de betänkligheter som uppstått derigenom, att man befarat, det underhållet skulle blifva alltför kämbart ifall vägarne öfvertoges af Statsverket. Delningsgrunden för utgifternas bestridande har jag föreställt mig kunde öfverlemnas åt landstingen att derom besluta, ifall man ansåge att den ena eller andra näringsgrenen borde drabbas hårdare af kostnaden än en annan. Till väghållningsskyldigheten skulle jemväl räknas skyldigheten att bygga och underhålla broar och trummor.

Sistlidet års Lag-Utskott, till hvilket frågan om vägunderhållningsskyldigheten var hänvisad, tillstyrkte uti afgifvet betänkande en skrifvelse till Kongl. Maj:t uti ofvan angifna riktning, hvilket förslag bifölls af Andra Kammaren, men afslogs af Första, hvadan frågan derom förföll. De skäl som anfördes för afslaget tror jag dock ingalunda äro af den beskaffenhet att de omöjliggöra frågans lösning. I vårt grannrike Danmark har denna reform redan för längesedan varit genomförd och några synnerliga klagomål öfver den der vidtagna åtgärden härutinnan hafva icke försports.

På grund af hvad jag nu i möjligaste korthet anført, vågar jag härmed föreslå:

att Riksdagen i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t täcktes, så snart ske kan, låta utarbета och för Riksdagen framlägga det förslag till de förändringar i fråga om väghållningsbesväret i allmänhet, hvartill omständigheterna må finnas föranleda.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 24 Januari 1873.

Anders Persson.

N:o 10.

Af Herr Anders Persson: Om nämndemäns rättighet till skjutsersättning vid vissa tjensteförrättningar samt om sättet för denna ersättnings uttaxerande.

Genom Kongl. författningen den 17 Maj 1872, deruti ändring blifvit gjord uti förut gällande lag om häradsting, hafva uti åtskilliga domsagor tingsturerne blifvit mera än fördubblade, hvadan nämndemännen blifvit ålagda en vida mera besvärande tjenstgöringsskyldighet än förut. Genom de tätare återkommande resorna till tingställena måste nämndemännen alltså underkasta sig ganska betungande uppförringar. Ensamt detta skäl torde måhända vara tillräckligt talande för att nämndemännen erhöles någon ersättning för tingsresorna. Men icke nog med denna skyldighet. Nämnden har sig dessutom ålagd skyldigheten att biträda vid vägsynerna å de allmänna vägarne, utan att nämndemännen dock äro berättigade till ringaste ersättning härför, hvadan dessa personer ovilkorligen tillskyndas utgifter af egna medel i och för fullgörandet af sina tjensteåligganden.